

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز آمار ایران

نتایج آمارگیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک

پاییز ۱۴۰۱

مرکز آمار ایران

نشانه‌های نشریات مرکز آمار ایران

-	آمار گردآوری نشده است.
000	آمار در دسترس نیست.
x	ذاتاً یا عملاً وجود ندارد.
xx	جمع و محاسبه غیر ممکن یا بی‌معنی است.
//	رقم کمتر از نصف واحد است.
	رقم (نسبت) ناچیز و قابل صرف‌نظر کردن است.
*	رقم غیر قطعی است.
**	رقم جنبه تخمینی دارد.
⊗	به‌دلیل حفظ محرمانگی، رقم قابل انتشار نیست.

اختلاف در سرجمع‌ها به علت سرراست کردن ارقام است. محاسبه نسبت‌ها و شاخص‌ها قبل از سرراست کردن ارقام صورت گرفته است.

پیشگفتار

با توجه به ویژگی‌های دام سبک، جمعیت این نوع دام در طول سال همواره در حال تغییر است، به‌نحوی که معمولاً با افزایش زایش در فصل‌های پاییز و زمستان، جمعیت افزایش می‌یابد و در فصل‌های بهار و تابستان، با کاهش زایش و همچنین خروج دام‌های پروراری از بهره‌برداری‌ها، جمعیت کاهش می‌یابد؛ هرچند در برخی سال‌ها به علل شرایط مختلف نظیر تغییرات اقلیمی و در دسترس بودن یا نبودن نهاده‌ها، این روند چار تغییرات اندکی می‌شود. از طرفی بیش از ۴۰ درصد گوشت قرمز تولید شده در کشور مربوط به این نوع دام است. با هدف اندازه‌گیری این تغییرات، اجرای طرح آمارگیری اندازه‌گیری تغییرات ماهانه تعداد دام سبک از مهر ماه ۱۳۹۷ تا شهریور ۱۳۹۸ و طرح آمارگیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک از آذر ماه سال ۱۳۹۸ در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت.

در این طرح آمارگیری اطلاعات مربوط به تعداد دام سبک در روز آمارگیری به تفکیک سن و جنس و تعداد دام زنده به‌دنیا آمده و تعداد دام عرضه شده برای کشتار در فصل آمارگیری در زمان مرجع آخرین ماه هر فصل، از بیش از ۳۰۰۰ بهره‌بردار دارای دام سبک که با استفاده از چارچوب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ و با روش‌های نمونه‌گیری انتخاب شده‌اند، پرسیده می‌شود و نتایج با روش‌های آماری به سطح کل جامعه تعمیم داده می‌شود. نشریه حاضر، حاوی اطلاعات حاصل از اجرای طرح در آذر ۱۴۰۱ است.

از این اطلاعات علاوه بر کمک به برنامه‌ریزی‌های تخصصی بخش دام، اطلاعات ارزشمندی برای متولیان تنظیم بازار فرآورده‌ها و نهاده‌های مرتبط با دام سبک و محققان فراهم می‌شود.

امید است که اطلاعات ارائه شده مورد استفاده تصمیم‌گیران، برنامه‌ریزان و پژوهشگران قرار گیرد و این مرکز با بهره‌گیری از نظرات آنان در تهیه و ارائه اطلاعات دقیق و به‌نگام آماری مورد نیاز گام‌های مؤثرتری بردارد.

شایان ذکر است اطلاعات این نشریه از طریق درگاه ملی ایران به آدرس www.amar.org.ir قابل دسترسی می‌باشد.

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۲	مقدمه
۳	راهنمای کاربران
۴	مشخصات کلی طرح
۷	تعاریف و مفاهیم
۸	خلاصه یافته‌ها
۱۱	جدول‌های آماری

مرکز آمار ایران

مقدمه

به منظور برآورده نمودن نیازهای آماری برنامه‌ریزان بخش دام از تعداد دام سبک در آذر ۱۴۰۱ و مقدار تولیدات این نوع دام در فصل پاییز این سال، طرح آمارگیری نمونه‌ای اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک از ۲۰ الی ۳۰ آذر در ۳۱ استان کشور اجرا شد. در این طرح، اطلاعاتی در مورد «تعداد دام در روز آمارگیری به تفکیک سن و جنس» و «تعداد دام زنده به دنیا آمده و تعداد دام عرضه شده برای کشتار در فصل پاییز» از بیش از ۳۰۰۰ بهره‌بردار نمونه در کشور که با روش‌های آماری، انتخاب شده‌اند به شیوه آمارگیری تلفیقی (تلفنی - حضوری) جمع‌آوری شد و با روش‌های آماری به سطح جامعه (کل کشور) تعمیم داده شد. استفاده از اطلاعات ارائه شده مستلزم آشنایی با مفاهیم، اصطلاحات فنی و روش‌های اجرایی به کار رفته در این طرح آمارگیری است که ممکن است با برداشته‌های موجود در اذهان عمومی متفاوت باشد. به منظور ممانعت از برداشته‌های سلیقه‌ای از نتایج طرح، مطالعه تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این طرح به کاربران محترم توصیه می‌شود.

مرکز آمار ایران

راهنمای کاربران

نکات مورد توجه در جدول‌های آماری

هر جدول آماری از عنوان، سرستون‌ها، ستون شرح و متن جدول تشکیل شده است که باید به مندرجات آن‌ها به دقت توجه شود. متن جدول شامل اعدادی است که اطلاعات آماری را تشکیل می‌دهند و به وسیله مندرجات سه قسمت (عنوان، سرستون و شرح) قابل درک و تبیین می‌باشد. در عنوان جدول معمولاً زمان آماری و ماهیت یا موضوع اعداد متن جدول به طور کلی توضیح داده می‌شود. ستون شرح و سرستون‌ها به طور دقیق ماهیت و مفهوم اطلاع مندرج در خانه محل تقاطع را مشخص می‌کند.

توضیحات مهم:

- ۱- پس از گذشت دو سال از اجرای طرح آمارگیری دام سبک (مهر ۱۳۹۷ لغایت شهریور ۱۳۹۹) و کسب اطلاعات جدید و به روز از فعالیت دامداری کشور که از اجرای طرح آمارگیری تفصیلی از دامداری‌های کشور (مهر و آبان سال ۱۳۹۹) حاصل شد، روش محاسبه برآوردهای طرح آمارگیری دام سبک، بررسی و مورد بازنگری قرار گرفت.
- ۲- با توجه به سهم اندک شیر گو سفند و بز از کل مقدار تولید شیر دام در کشور (کمتر از ۱۰ درصد)، اطلاعات مربوط به این قلم آماری در طرح برآورد نمی‌شود.

مرکز آمار ایران

مشخصات کلی طرح

سابقه طرح

این طرح آمارگیری از نیمه دوم سال ۱۳۹۸ به صورت فصلی اجرا می‌شود.

هدف کلی

هدف کلی از اجرای این طرح، برآورد تعداد و میزان تولیدات دام سبک (دام زنده به دنیا آمده و دام پروار شده) در فصل‌های مختلف سال است.

جامعه هدف

جامعه هدف طرح، همه بهره‌برداران‌های کشاورزی در نقاط شهری یا روستایی کشور (متعلق به خانوارهای معمولی ساکن و بهره‌برداران غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی) است که در روز آمارگیری دارای فعالیت پرورش دام سبک هستند.

جامعه آمارگیری

جامعه آمارگیری این طرح، شامل همه بهره‌برداران‌های کشاورزی دارای فعالیت پرورش دام سبک در نقاط شهری و روستایی کشور (متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، خانوارهای معمولی غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی) است که بنا بر اطلاعات سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، در شهرستان‌های دارای حداقل ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بوده‌اند^۱.

واحد آماری

واحد آماری این طرح، یک بهره‌بردار کشاورزی دارای فعالیت پرورش دام سبک در نقاط شهری یا روستایی کشور (متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، خانوارهای معمولی غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی) است که در روز آمارگیری دارای فعالیت پرورش دام سبک هستند.

زمان آماری

زمان آماری برای بخشی از داده‌های این طرح، روز آمارگیری و برای بخشی دیگر، فصلی است که آمارگیری در آن انجام می‌شود.

^۱ شهرستان‌هایی که کمتر از ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک داشتند، به دلیل مسائل اجرایی و همچنین نبود تعداد کافی نمونه جایگزین از جامعه آمارگیری کنار گذاشته شدند اما اطلاعات آن‌ها با روش‌های آماری برآورد شده و در نتایج طرح، لحاظ می‌شود.

زمان آمارگیری

زمان آمارگیری این طرح در فصل پاییز ۱۴۰۱ از ۲۰ الی ۳۰ آذر بوده است.

روش جمع‌آوری اطلاعات

اطلاعات از طریق مصاحبه تلفنی - مراجعه حضوری جمع‌آوری شد. در صورت عدم همکاری بهره‌بردار نمونه اصلی، پرسشنامه برای واحدهای نمونه جایگزین تکمیل شد.

سطح ارائه برآوردها

برآوردها در سطح کل کشور ارائه شده است.

پارامترهای مورد نظر

پارامترهای اصلی مورد نظر طرح به شرح زیر است:

- تعداد «گوسفند و بره».
- تعداد «بز و بزغاله».

خطای نمونه‌گیری قابل پذیرش

حداکثر خطای نمونه‌گیری مورد پذیرش برای متغیر «تعداد دام سبک»، حداکثر ۵ درصد پیش‌بینی شده است.

چارچوب نمونه‌گیری

چارچوب نمونه‌گیری این طرح از اطلاعات سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ به دست آمد. با توجه به این‌که نمونه‌گیری در دو مرحله انجام شد، چارچوب لازم برای هر یک از مراحل نمونه‌گیری به شرح زیر تهیه شد:

مرحله اول: فهرست همه شهرستان‌هایی که بر اساس اطلاعات سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، دارای حداقل ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بودند. این چارچوب علاوه بر اطلاعات جغرافیایی، شامل متغیر «تعداد بهره‌بردار دارای دام سبک» بود.

مرحله دوم: فهرست همه بهره‌برداران دارای فعالیت پرورش دام سبک، در هر یک از واحدهای نمونه‌گیری مرحله اول بود که بر اساس سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بودند. این چارچوب علاوه بر اطلاعات جغرافیایی، شامل متغیر «تعداد دام سبک» بود.

واحد نمونه‌گیری

واحد نمونه‌گیری هر یک از مراحل نمونه‌گیری به شرح زیر است:

مرحله اول: یک شهرستان که در سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، دارای حداقل ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بوده است.

مرحله دوم: یک بهره‌بردار دارای فعالیت پرورش دام سبک که در سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بوده است.

روش نمونه‌گیری

در این طرح، از روش نمونه‌گیری احتمالی دو مرحله‌ای استفاده شده است. در مرحله اول در هر استان، تعدادی شهرستان به عنوان نمونه انتخاب شدند. سپس در هر شهرستان نمونه، تعدادی بهره‌بردار به عنوان نمونه انتخاب شدند.

مرکز آمار ایران

تعاریف و مفاهیم

بهره‌برداری کشاورزی

یک واحد تولیدی اقتصادی کشاورزی است که تحت مدیریت واحدی قرار دارد.

بهره‌برداری پرورش دهنده دام سبک

یک بهره‌برداری کشاورزی است که به پرورش دام سبک در روز آمارگیری می‌پردازد.

دام سبک

منظور از دام سبک، گوسفند و بره و بز و بزغاله است که ممکن است به صورت سنتی یا صنعتی نگهداری شود.

دام زنده به دنیا آمده

بره / بزغاله متولد شده در فصل آمارگیری است هرچند که بعد از تولد مرده باشد.

دام کشتاری

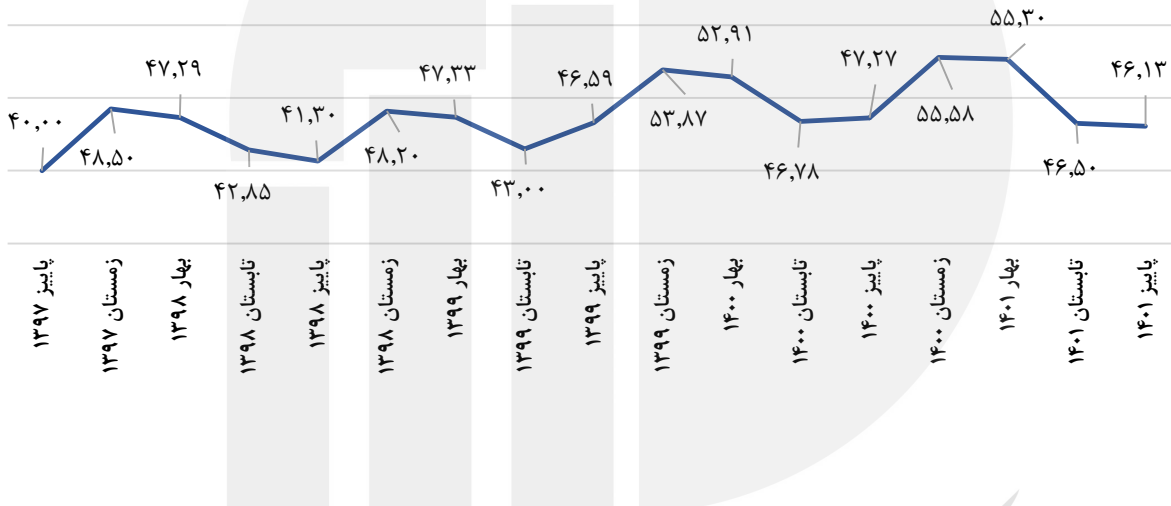
دامی است که دارای گوشت قابل مصرف بوده و به دلایل مختلف مانند پایان دوره پرور، بیماری، کاهش تولید و جلوگیری از تلف شدن روانه کشتارگاه شده و یا توسط دامدار ذبح می‌شود.

خلاصه یافته‌ها

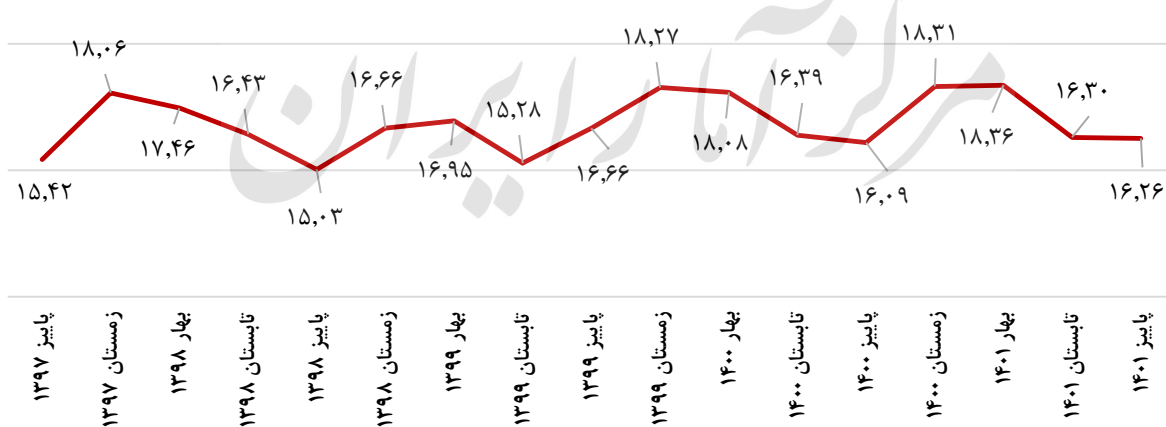
تعداد دام سبک

نتایج طرح آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک، در پاییز ۱۴۰۱ نشان می‌دهد که تعداد گوسفند و بره موجود در دامداری‌های کشور در آذر، ۴۶/۱ میلیون رأس و تعداد بز و بزغاله ۱۶/۳ میلیون رأس بوده است.

نمودار ۱- تغییرات تعداد گوسفند و بره در دامداری‌های کشور (میلیون رأس)

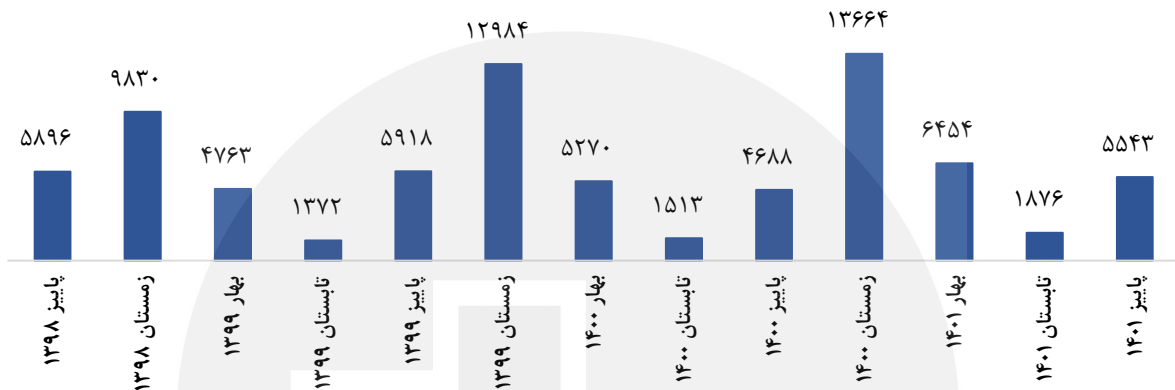
نمودار ۲- تغییرات تعداد بز و بزغاله در دامداری‌های کشور (میلیون رأس)

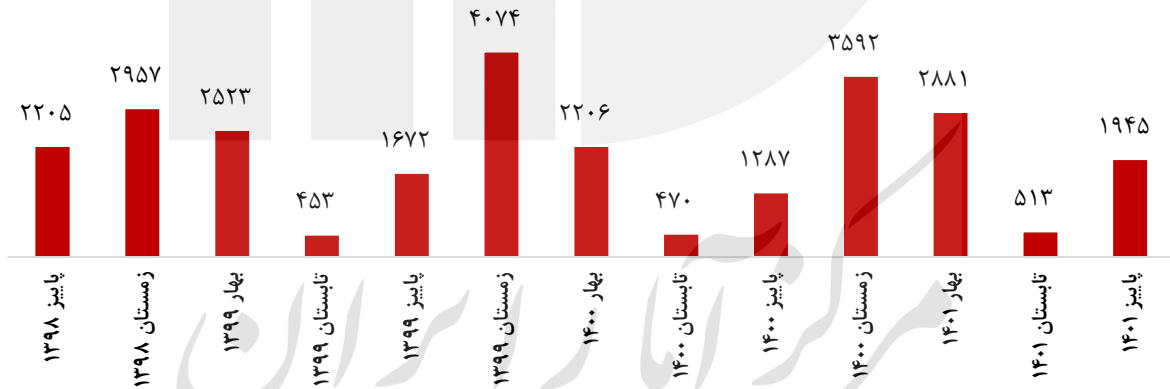
تعداد بره و بزغاله زنده به دنیا آمده

در پاییز ۱۴۰۱ بیش از ۵/۵ میلیون رأس بره و بیش از ۱/۹ میلیون رأس بزغاله در بهره‌برداریهای پرورش‌دهنده دام سبک کشور متولد شده است.

نمودار ۳- تعداد بره زنده به دنیا آمده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

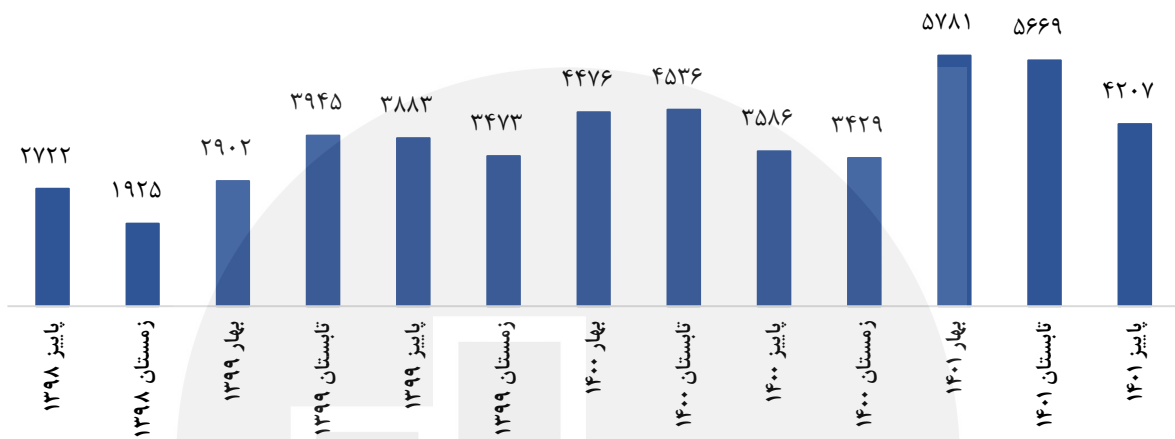
نمودار ۴- تعداد بزغاله زنده به دنیا آمده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

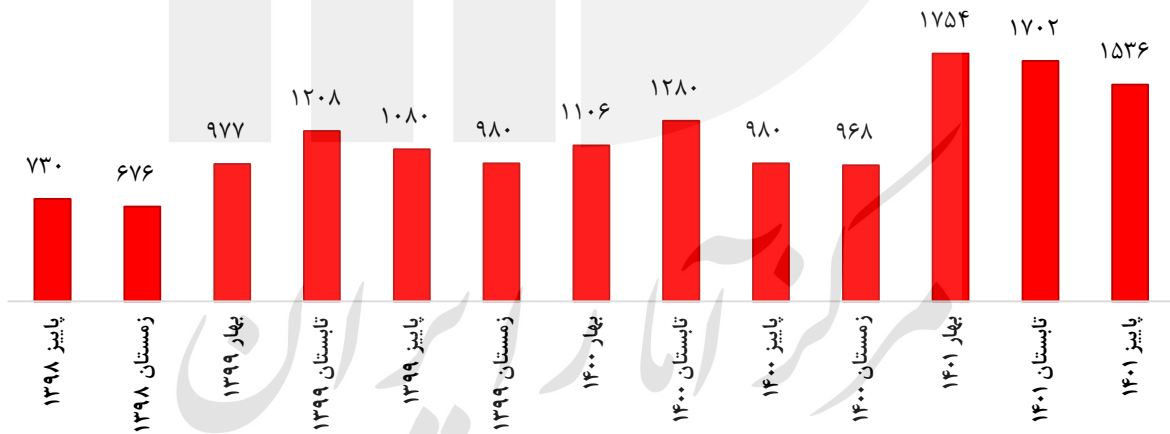
تعداد دام پروار شده

در فصل پاییز سال ۱۴۰۱ تعداد ۴/۲ میلیون رأس گوسفند و بره و ۱/۵ میلیون رأس بز و بزغاله در دامداری‌های کشور پروار شده است.

نمودار ۵- تعداد گوسفند و بره پروار شده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

نمودار ۶- تعداد بز و بزغاله پروار شده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

جدول‌های آماری

جدول ۱ - تعداد گوسفند و بره به تفکیک سن و جنس - آذر ۱۳۹۷ لغایت آذر ۱۴۰۱ (هزار رأس)

ماه	جمع	از بدو تولد تا ۵ ماه		از ۶ ماه تا ۱۲ ماه		بیش‌تر از یک سال	
		نر	ماده	نر	ماده	نر	ماده
آذر ۱۳۹۷	۳۹۹۹۸	۳۶۶۰	۴۵۷۰	۱۵۷۴	۵۳۱۵	۲۳۱۵۸	۱۷۲۱
اسفند ۱۳۹۷	۴۸۵۰۲	۷۵۲۴	۸۷۵۱	۱۶۱۴	۴۹۳۶	۲۴۰۴۴	۱۶۳۲
خرداد ۱۳۹۸	۴۷۲۸۶	۵۹۶۳	۷۴۷۵	۲۴۰۸	۵۰۱۷	۲۴۸۶۵	۱۵۵۸
شهریور ۱۳۹۸	۴۲۸۵۴	۲۸۹۵	۴۳۶۰	۳۰۲۲	۶۵۳۵	۲۴۴۹۰	۱۵۵۲
آذر ۱۳۹۸	۴۱۳۰۴	۳۲۷۴	۴۴۷۶	۲۳۰۳	۵۵۶۳	۲۳۹۴۹	۱۷۳۹
اسفند ۱۳۹۸	۴۸۱۹۵	۶۶۹۱	۸۰۳۳	۲۰۶۱	۵۴۰۹	۲۴۲۷۱	۱۷۲۸
خرداد ۱۳۹۹	۴۷۳۲۷	۵۷۹۴	۷۳۹۷	۲۵۵۳	۵۲۸۵	۲۴۵۳۰	۱۷۶۸
شهریور ۱۳۹۹	۴۳۰۰۱	۲۷۵۶	۴۳۹۴	۲۸۵۳	۶۶۲۸	۲۴۶۴۶	۱۷۲۴
آذر ۱۳۹۹	۴۶۵۸۷	۳۶۳۹	۴۸۵۷	۲۵۱۷	۶۳۸۷	۲۷۳۳۹	۱۸۴۹
اسفند ۱۳۹۹	۵۳۸۶۸	۷۶۱۲	۹۴۶۶	۱۹۱۴	۵۴۴۵	۲۷۶۵۱	۱۷۸۱
خرداد ۱۴۰۰	۵۲۹۱۴	۵۹۶۷	۷۶۰۰	۲۸۱۶	۵۸۳۹	۲۸۹۶۸	۱۷۲۳
شهریور ۱۴۰۰	۴۶۷۸۴	۲۸۴۸	۴۳۵۵	۳۰۲۵	۶۴۳۱	۲۸۴۳۱	۱۶۹۴
آذر ۱۴۰۰	۴۷۲۶۷	۳۱۶۷	۴۳۲۶	۲۳۲۲	۵۴۸۳	۳۰۱۶۶	۱۸۰۳
اسفند ۱۴۰۰	۵۵۵۸۲	۷۶۱۷	۹۴۲۴	۱۸۵۸	۴۴۵۰	۳۰۴۲۲	۱۸۱۲
خرداد ۱۴۰۱	۵۵۳۰۱	۶۹۹۲	۸۷۵۶	۲۲۷۲	۴۵۶۵	۳۱۰۳۰	۱۶۸۷
شهریور ۱۴۰۱	۴۶۴۹۰	۳۴۰۴	۴۸۵۷	۲۲۱۴	۵۱۶۹	۲۹۲۶۶	۱۵۷۸
آذر ۱۴۰۱	۴۶۱۳۴	۳۶۱۸	۴۴۴۴	۲۱۳۷	۴۵۲۸	۲۹۷۴۰	۱۶۶۸

جدول ۲ - تعداد بز و بزغاله به تفکیک سن و جنس - آذر ۱۳۹۷ لغایت آذر ۱۴۰۱ (هزار رأس)

بیش‌تر از یک سال		از ۶ ماه تا ۱۲ ماه		از بدو تولد تا ۵ ماه		جمع	ماه
نر	ماده	نر	ماده	نر	ماده		
۹۲۶	۸۷۸۱	۶۶۲	۲۱۵۳	۱۱۹۴	۱۷۰۶	۱۵۴۲۳	آذر ۱۳۹۷
۹۵۷	۸۷۰۳	۷۹۱	۲۲۲۴	۲۴۷۲	۲۹۱۰	۱۸۰۵۷	اسفند ۱۳۹۷
۹۲۵	۸۵۴۷	۹۱۸	۲۰۵۴	۲۲۴۱	۲۷۷۰	۱۷۴۵۵	خرداد ۱۳۹۸
۸۷۹	۸۵۰۱	۱۲۱۳	۲۴۹۴	۱۴۷۰	۱۸۷۱	۱۶۴۲۷	شهریور ۱۳۹۸
۹۴۰	۸۰۲۳	۹۷۷	۲۲۲۸	۱۲۴۹	۱۶۱۹	۱۵۰۳۴	آذر ۱۳۹۸
۹۸۱	۸۰۳۳	۹۵۶	۲۰۳۹	۲۰۹۸	۲۵۵۰	۱۶۶۵۷	اسفند ۱۳۹۸
۹۵۵	۸۲۴۸	۱۰۶۳	۲۱۰۱	۲۰۰۶	۲۵۸۰	۱۶۹۵۴	خرداد ۱۳۹۹
۸۳۸	۸۱۹۶	۱۰۸۹	۲۲۹۰	۱۱۷۹	۱۶۹۱	۱۵۲۸۳	شهریور ۱۳۹۹
۹۷۶	۹۰۰۴	۱۰۹۷	۲۵۵۴	۱۳۱۹	۱۷۱۴	۱۶۶۶۴	آذر ۱۳۹۹
۷۹۶	۹۰۵۷	۹۳۶	۲۱۶۹	۲۴۱۴	۲۸۹۴	۱۸۲۶۷	اسفند ۱۳۹۹
۸۸۱	۹۰۲۸	۱۰۴۲	۲۱۳۶	۲۱۷۸	۲۸۱۱	۱۸۰۷۷	خرداد ۱۴۰۰
۸۹۹	۹۰۱۳	۱۰۶۲	۲۴۳۶	۱۱۹۶	۱۷۸۸	۱۶۳۹۵	شهریور ۱۴۰۰
۸۹۷	۹۵۱۶	۹۶۵	۲۲۳۴	۱۰۰۸	۱۴۶۷	۱۶۰۸۸	آذر ۱۴۰۰
۱۰۰۸	۹۷۱۶	۷۵۹	۱۸۵۹	۲۲۵۶	۲۷۱۰	۱۸۳۰۹	اسفند ۱۴۰۰
۹۸۴	۹۹۵۳	۶۹۷	۱۷۲۰	۲۱۴۷	۲۸۶۱	۱۸۳۶۳	خرداد ۱۴۰۱
۸۱۶	۹۷۵۴	۷۰۸	۲۰۰۱	۱۲۱۴	۱۸۰۷	۱۶۳۰۰	شهریور ۱۴۰۱
۸۷۲	۹۷۲۹	۷۱۷	۲۰۳۰	۱۲۵۱	۱۶۶۳	۱۶۲۶۲	آذر ۱۴۰۱

مرکز آمار ایران

جدول ۳ - تعداد دام زنده به دنیا آمده و پروار شده - پاییز ۱۳۹۸ لغایت پاییز ۱۴۰۱ (هزار رأس)

بز و بزغاله		گوسفند و بره		فصل
دام پروار شده	بزغاله زنده به دنیا آمده	دام پروار شده	بره زنده به دنیا آمده	
۷۳۰	۲۲۰۵	۲۷۲۲	۵۸۹۶	پاییز ۱۳۹۸
۶۷۶	۲۹۵۷	۱۹۲۵	۹۸۳۰	زمستان ۱۳۹۸
۹۷۷	۲۵۲۳	۲۹۰۲	۴۷۶۳	بهار ۱۳۹۹
۱۲۰۸	۴۵۳	۳۹۴۵	۱۳۷۲	تابستان ۱۳۹۹
۱۰۸۰	۱۶۷۲	۳۸۸۳	۵۹۱۸	پاییز ۱۳۹۹
۹۸۰	۴۰۷۴	۳۴۷۳	۱۲۹۸۴	زمستان ۱۳۹۹
۱۱۰۶	۲۲۰۶	۴۴۷۶	۵۲۷۰	بهار ۱۴۰۰
۱۲۸۰	۴۷۰	۴۵۳۶	۱۵۱۳	تابستان ۱۴۰۰
۹۸۰	۱۲۸۷	۳۵۸۶	۴۶۸۸	پاییز ۱۴۰۰
۹۶۸	۳۵۹۲	۳۴۲۹	۱۳۶۶۴	زمستان ۱۴۰۰
۱۷۵۴	۲۸۸۱	۵۷۸۱	۶۴۵۴	بهار ۱۴۰۱
۱۷۰۲	۵۱۳	۵۶۶۹	۱۸۷۶	تابستان ۱۴۰۱
۱۵۳۶	۱۹۴۵	۴۲۰۷	۵۵۴۳	پاییز ۱۴۰۱

مرکز آمار ایران